

Василюк М. М.,
д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Прикарпатський університет імені Василя Стефаника

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Воєнні дії на території України створили складні умови для функціонування багатьох секторів економіки, серед яких аудиторська діяльність. Національний ринок аудиторських послуг виявився під загрозою через численні соціально-економічні трансформації, спричинені агресією з боку росії. В цих умовах роль аудиту в економічному середовищі зростає, оскільки він виступає як важливий елемент незалежного контролю. Аудит забезпечує перевірку достовірності та прозорості фінансової інформації, що має вирішальне значення для підтримки довіри в бізнес-середовищі. Висока якість аудиторських послуг та довіра до їх результатів є критично важливими як для замовників та інвесторів, державних органів та самих аудиторів. Усе це зумовлює зростання попиту на аудит високої якості, який базується на чітких стандартах і прозорих процедурах.

У наукових дослідженнях відображена широка дискусія щодо шляхів забезпечення належної якості аудиторських послуг. Значна кількість наукових робіт акцентує увагу на необхідності створення єдиної системи контролю якості аудиторської діяльності на державному рівні. Проведені дослідження передбачають розвиток механізмів контролю якості, що регулюються не лише державними органами, але й професійними організаціями, такими як Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC). Такий підхід дає змогу забезпечити уніфіковані стандарти аудиту, що відповідають міжнародним стандартам.

Згідно з положеннями Закону України № 2258 [1], суб'єкти аудиторської діяльності можуть надавати відповідні послуги тільки після включення їх до офіційного Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності. Паралельно

зі збільшенням ролі незалежного аудиту для підприємницької діяльності зростає необхідність посилення контролю якості аудиторських послуг. Ця проблема актуальна для багатьох країн, і її вирішення повинно враховувати поточні тенденції ринку аудиторських послуг. Глобалізація світової економіки спричинила суттєве зростання попиту на аудиторсько-консалтингові послуги. В українському контексті простежується інтеграція аудиторських та консалтингових послуг, причому консалтинг приносить 60–70 % загального прибутку аудиторських компаній.

Специфікою діяльності у сфері аудиторських послуг є робота в інформаційній галузі, кінцевим продуктом якої є аудиторський звіт. Однак аудиторські фірми несуть значну соціальну відповідальність перед користувачами інформації, яку вони надають. Ефективність і подальший розвиток аудиторської фірми значною мірою залежать від її здатності створити імідж надійного, незалежного та об'єктивного експерта у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Варто зазначити, що існуючі концепції якості аудиту не завжди достатньо пояснюють суперечності між дотриманням «технологічної» якості, яка передбачає відповідність стандартам, і якістю кінцевого продукту аудиту. Зокрема, кінцевий результат аудиторської роботи має сприяти зниженню інформаційних ризиків для користувачів. Це питання залишається актуальним і потребує подальших досліджень та вдосконалення методологічних підходів до забезпечення комплексної якості аудиторських послуг [2].

Наказом Міністерства фінансів України від 17 травня 2023 року № 253 було затверджено порядок проведення перевірок контролю якості аудиторських послуг та інших видів перевірок [3]. Вивчаючи функціонування ринку аудиторських послуг в Україні, можна виділити низку факторів, які уповільнюють його розвиток у контексті національної економіки. Одним із головних чинників є питання якості аудиторських послуг, що виникає через недотримання окремими аудиторами законодавчих вимог і втрату принципу незалежності. Ще одним стримуючим фактором є недостатня кількість

розроблених методик з організації та технології перевірок, відповідно до Міжнародних стандартів з управління якістю аудиту, що ускладнює забезпечення належного рівня контролю якості.

Для підвищення конкурентоспроможності українських аудиторських компаній необхідно враховувати міжнародні тенденції, досвід закордонних аудиторських фірм, а також сучасні технології обслуговування клієнтів. У цьому контексті важливо приділити увагу кільком ключовим аспектам. По-перше, необхідне вдосконалення законодавчого регулювання аудиторської діяльності, яке дозволить посилити контроль за якістю надання послуг. По-друге, надалі затребуваними залишаються поліпшення методики та організації проведення аудиторських перевірок, що забезпечить більш ефективну перевірку фінансової звітності підприємств. По-третє, слід активно поглиблювати співпрацю українських професійних аудиторських організацій з міжнародними та європейськими професійними об'єднаннями бухгалтерів та аудиторів. Така співпраця сприятиме інтеграції українського аудиту у світову практику, що дозволить переймати найкращий досвід і підвищувати рівень якості вітчизняного аудиту.

Література

1. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22 квітня 1993 року № 125- XII, із наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
2. Василюк М.М. Формування параметрів якості в практиці сучасного аудиту / М.М. Василюк, О.О. Григорів // Економічний часопис–XXI. – 2015. – № 3-4 (2). – С. 63-66.
3. Наказ Міністерства Фінансів України 17 травня 2023 року № 253. Порядок проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затверджений URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/re40183?an=1>.